

RAPPORT 858

Nota

Genk, Wiemesmeerstraat Bouw van 2 appartementsblokken

Deel 2: Programma van Maatregelen

Hanne De Langhe, Petra Driesen en Sander Op de Beeck

Maart 2020

DEEL 2. PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

1. Gemotiveerd advies

1.1 Volledigheid van het uitgevoerde vooronderzoek

Initieel werd door *ARBHEBO bvba* een archeologienota (ID 1864)⁴⁶ opgesteld bestaande uit een bureauonderzoek. Op basis van het bureauonderzoek was het niet mogelijk om met voldoende zekerheid een uitspraak te doen over de aan- of afwezigheid van archeologisch erfgoed, de waarde daarvan (kennispotentieel) en de omgang hiermee. Daarom was bijkomend vooronderzoek noodzakelijk.

Dit diende in eerste instantie te bestaan uit een landschappelijk bodemonderzoek om de gaafheid van het oorspronkelijk bodemprofiel na te gaan. Afhankelijk van de resultaten van dit onderzoek, diende al dan niet een vooronderzoek naar prehistorische artefactensites uitgevoerd te worden. Tot slot diende tevens een proefsleuvenonderzoek naar (proto-)historische sites uitgevoerd te worden.

Het aanvullend vooronderzoek dat effectief uitgevoerd werd, betrof een landschappelijk bodemonderzoek, een verkennend archeologisch booronderzoek en een proefsleuvenonderzoek.

Het landschappelijk bodemonderzoek (2020B125) werd uitgevoerd op de percelen: *Genk, Afd. 3, sectie B, perceel 1098c en 1101c* in een gebied met een oppervlakte van 0,36 ha.

Het verkennend archeologisch booronderzoek (2020C127) werd uitgevoerd op percelen: *Genk, Afd. 3, sectie B, perceel 1098c en 1101c* in een gebied met een oppervlakte van 0,36 ha.

Het proefsleuvenonderzoek (2020C128) werd uitgevoerd op de percelen: *Genk, Afd. 3, sectie B, perceel 1098c en 1101c* in een gebied met een oppervlakte van ca. 0,2 ha.

De onderzoeken werden grotendeels uitgevoerd conform het programma van maatregelen zoals omschreven in de in akte genomen archeologienota.

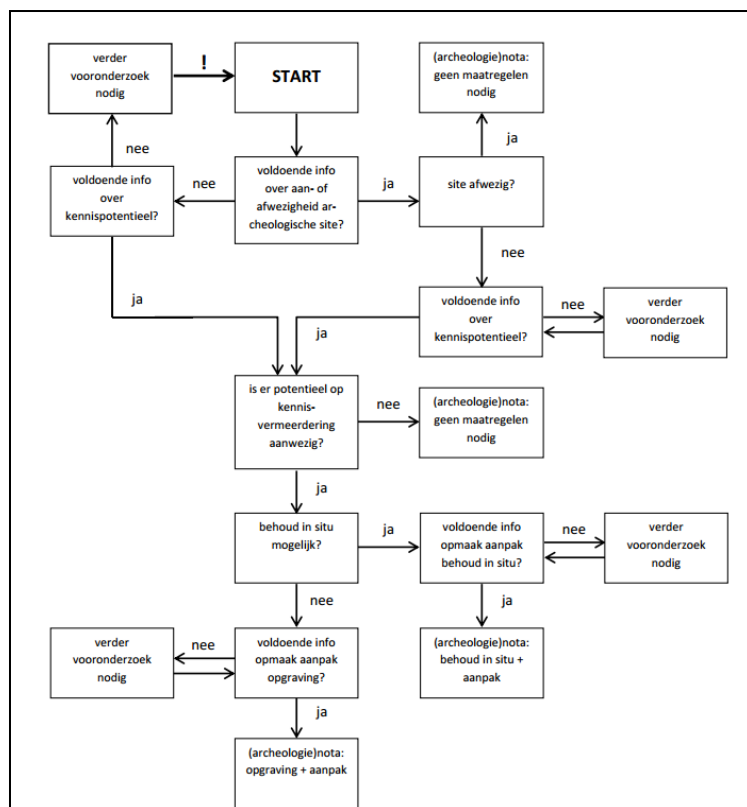
Uit het landschappelijk bodemonderzoek bleek dat natuurlijke bodem in het volledige gebied voldoende gaaf bewaard was gebleven om een vooronderzoek naar prehistorische artefactensites uit te voeren onder de vorm van een verkennend archeologisch booronderzoek. Dit onderzoek leverde echter geen lithische artefacten op waardoor geen bijkomend vooronderzoek naar prehistorische artefactensites (waarderende boringen of proefputten) nodig werd geacht.

Het programma van maatregelen voor het vooronderzoek naar (proto-)historische sites voorzag in een proefsleuvenonderzoek over de volledige oppervlakte van het terrein waarbij 10 % van het terrein onderzocht diende te worden door middel van continue proefsleuven van 2 m breed, die op 15 m van elkaar gelegen waren. Bijkomend diende 2,5 % van het terrein onderzocht te worden d.m.v. dwarssleuven of kijkvensters.

Vanwege voorwaarden opgenomen in de bouwvergunning, bleek de uitvoer van een proefsleuvenonderzoek over het volledige terrein echter niet mogelijk. Het proefsleuvenonderzoek kon enkel plaatsvinden in een zone van 1990,32 m² in het westen van het terrein gezien in het oosten de bestaande bomen behouden bleven als groenbuffer en het niet toegelaten is in deze zone constructies op te richten of ingrijpende wijzigingen van bodem, de strooisel-, kruid- of boomlaag uit te voeren.⁴⁷ Er werden uiteindelijk drie proefsleuven aangelegd en één kijkvenster. Op die manier werd 265 m² of 13,3 % van het te onderzoeken terrein vrijgelegd.

⁴⁶ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/4549>; De Langhe en Driesen 2017.

⁴⁷ Stedenbouwkundige vergunning RO2017/0091.

Het proefsleuvenonderzoek leverde geen sporen, noch vonden op.

Gezien het geadviseerd vooronderzoek voor zover mogelijk volledig uitgevoerd werd en geen aanwijzingen opleverde voor de aanwezigheid van archeologische waarden op het terrein, wordt verder onderzoek niet geadviseerd.

Afb. 39: Beslissingsboom bij de afweging voor de noodzaak van verder vooronderzoek en/of een opgraving (Bron: OE, CGP 4.0, p. 32).

1.2 Duiding en waardering van de archeologie in het projectgebied

Op het onderzoeksterrein werd een bureauonderzoek uitgevoerd door *ARCHEBO bvba* (ID 1864)⁴⁸ en een landschappelijk bodemonderzoek (2020B125), een verkennend archeologisch booronderzoek (2020C127) en een proefsleuvenonderzoek (2020C128) door *Aron bvba*.

De CAI geeft in de omgeving verschillende archeologische vindplaatsen weer. Binnen een straal van 600 m werd in het zuiden een Haspengouwse kruik uit de Midden-Romeinse tijd gevonden (CAI 700369). Op minder dan 1000 m ten noorden is een 17^e-eeuwse verdedigingsconstructie aangetroffen, bestaande uit een rechthoekige schans van 65 op 43 meter (CAI 700179). Ten slotte werd op minder dan 1200 m ten zuidwesten een afslag uit het neolithicum aangetroffen als losse vondst (CAI 52111). Op het Digitaal Hoogtemodel zijn volgens het bureauonderzoek Celtic Fields zichtbaar binnen de 2 km van het projectgebied.

Het projectgebied is gelegen op het Kempisch plateau nabij het (voormalig) brongebied van de Stiemerbeek. Vondsten uit de Steentijd konden verwacht worden op deze locatie, al ligt een waterloop momenteel op enige afstand. Op de *Ferrariskaart* is immers een moerassig gebied zichtbaar op slechts zo'n 150 m afstand van het projectgebied. IJzertijd activiteit, Celtic fields en een urnenveld werden ontdekt in de ruimere omgeving van het projectgebied (buiten een straal van 1200 meter). Een deel van een verdedigingsschans werd gevonden binnen een straal van een kilometer van het onderzoeksgebied. Aan de hand van de historische informatie en het kaartmateriaal, kon men met zekerheid achterhalen dat het onderzoeksgebied onbebouwd was sinds de 18de eeuw.⁴⁹

Op basis van het bureauonderzoek werd aanvullend vooronderzoek uitgevoerd in de vorm van een landschappelijk bodemonderzoek, een onderzoek naar prehistorie en een proefsleuvenonderzoek.

Uit het landschappelijk bodemonderzoek bleek dat natuurlijke bodem (een podzol) in het volledige gebied voldoende gaaf bewaard was gebleven om een vooronderzoek naar prehistorische artefactensites uit te voeren

⁴⁸ <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/1864>; Claesen J. e.a., 2017.

⁴⁹ <https://id.erfgoed.net/archeologie/archeologienotas/1864>; Claesen J. e.a., 2017, p. 29.

onder de vorm van een verkennend archeologisch booronderzoek. Dit onderzoek leverde echter geen lithische artefacten op waardoor geen bijkomend vooronderzoek naar prehistorische artefactensites (waarderende boringen of proefputten) nodig werd geacht.

Het proefsleuvenonderzoek kon enkel plaatsvinden in een zone van 1990,32 m² in het westen van het terrein gezien in het oosten de bestaande bomen behouden bleven als groenbuffer en het niet toegelaten is in deze zone constructies op te richten of ingrijpende wijzigingen van bodem, de strooisel-, kruid- of boomlaag uit te voeren.⁵⁰ Er werden tijdens het proefsleuvenonderzoek evenmin archeologische sporen of vondsten aangetroffen.

Het onderzoeksgebied heeft dus een lage archeologische waarde. Hierbij kan wel opgemerkt worden dat in de oostelijke zone van 1569 m² die niet onderzocht kon worden d.m.v. proefsleuven, de aanwezigheid van (proto-)historische resten op basis van het uitgevoerd onderzoek niet uitgesloten kan worden.

1.3 Impact van de geplande bodemingrepen

De initiatiefnemer plant op een ca. 0,36 ha groot terrein, kadastraal gekend als Genk, Afd. 3, sectie B, perceel 1098c en 1101c en gelegen aan de Wiemesmeerstraat te Genk (provincie Limburg) de bouw van twee onderkelderde appartementsgebouwen. Deze worden langs de straatzijde ingepland met omringende omgevingsaanleg over een totale oppervlakte van 1990,32 m². In het oosten van het terrein blijft het bestaand bos behouden over een oppervlakte van 1569,68 m². De totale oppervlakte van het totale perceel is ca. 3558 m².

Zone met te behouden bos

Voorafgaand aan de werken diende het bos op het terrein gekapt te worden. In tegenstelling tot de gegevens in de bekrachtigde archeologienota (ID 1864), moet conform de afgeleverde bouwvergunning (RO2017/0091), afgeleverd op 20-06-2017, in het oosten het bos echter behouden blijven tot op een afstand van 7 m van de appartementen. Dit bos functioneert als een 20 m brede bufferzone naar de achterliggende woningen (*Afb. 40.1*, blauw). Dit komt neer op een oppervlakte van ca. 1569 m² bos dat wordt behouden. Bijkomende kappingen in deze zone kunnen maar uitgevoerd worden mits machtiging door het ANB. Het is evenmin toegelaten in deze zone constructies op te richten of ingrijpende wijzigingen van bodem, de strooisel-, kruid- of boomlaag uit te voeren.⁵¹

Zone met bodemingrepen

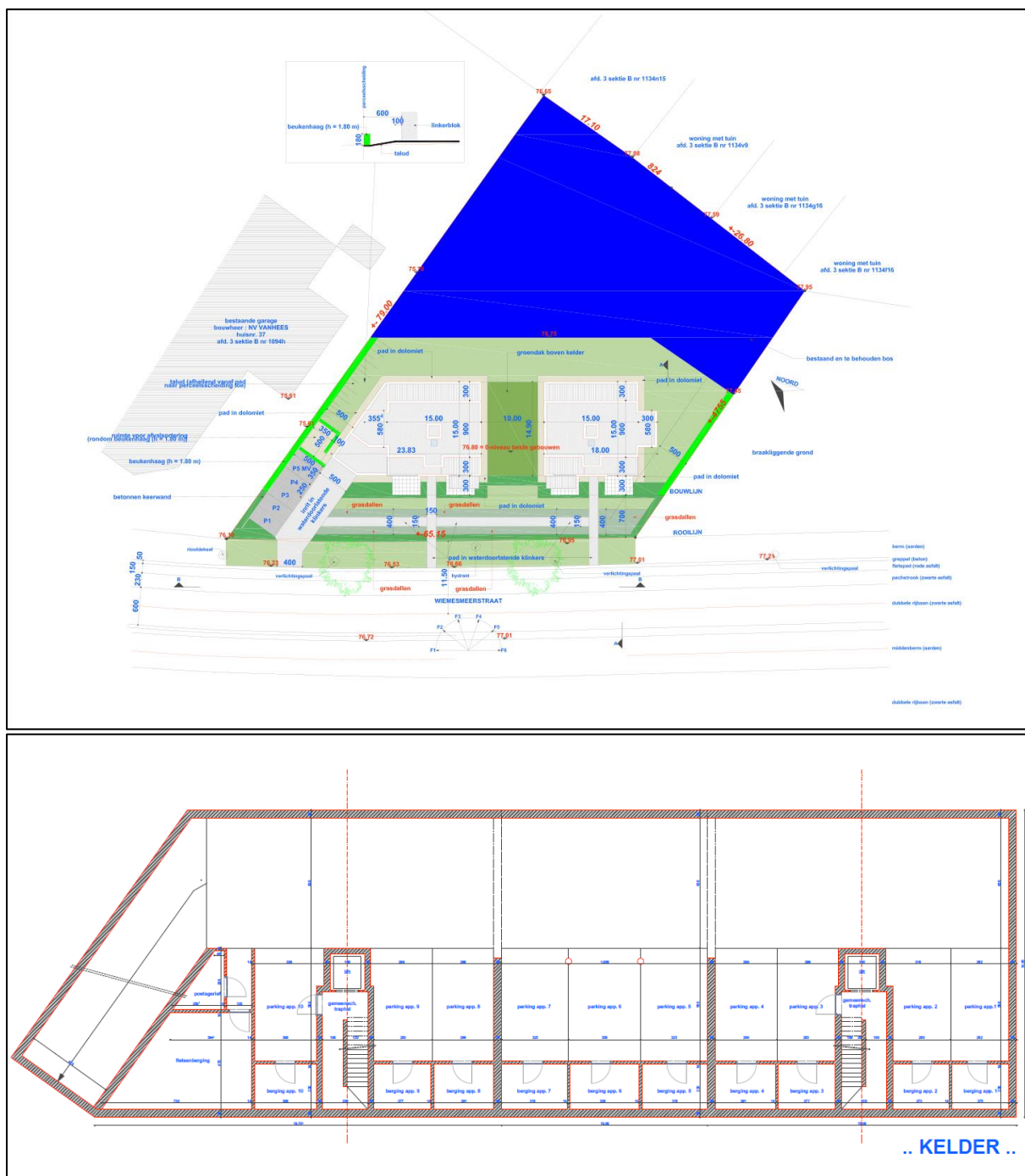
De rest van de oppervlakte van het terrein (1990,32 m²), gesitueerd aan de Wiemesmeerstraat in het westen, is inmiddels wel ontbost tot op het maaiveld.

In deze zone worden grootschalige bodemingrepen verwacht voor de heraanleg van het momenteel afhellend terreinprofiel, de bouw van twee appartementsblokken (23 x 15 m en 15 x 15 m) met ondergrondse parkeergarage (671m²), de aanleg van verhardingen (parkeerplaatsen, een inrit en paden), de aanleg van groenzones en de aanleg van nutsleidingen en riolering.

Voor de kelder is er een verstoring tot een diepte van ten minste 320 cm (diepte van geplande bouwwerken) voorzien. Een verstoring van het potentieel aanwezige archeologisch archief is dan ook zeer waarschijnlijk. Ook vanuit de andere bodemingrepen kan echter een impact op het potentieel aanwezige archeologische bodemarchief niet uitgesloten worden.

⁵⁰ Stedenbouwkundige vergunning RO2017/0091.

⁵¹ Stedenbouwkundige vergunning RO2017/0091.

Afb. 40.1 en 40.2.: Inplantingsplan met aanduiding van het te behouden bos in het blauw en de zone waar diepgaande bodemingrepen zullen plaatsvinden in het groen en grijs; grondplan van de kelder (Bron: bvba architectenbureau MOONS&COUNE, digitaal plan, dd onbekend, aanmaatschaal onbekend, 2020B125)

1.4 Bepaling van Maatregelen

Hoewel het uitgevoerd landschappelijk bodemonderzoek en het verkennend archeologisch booronderzoek aantoonde dat de oorspronkelijke podzolbodems op het terrein over het algemeen gaaf tot matig gaaf bewaard waren, werden er geen lithische artefacten aangetroffen. De kans op het aantreffen van een intact bewaarde prehistorische artefactensite is op het gehele onderzoeksterrein dan ook zeer gering.

Ook het proefsleuvenonderzoek leverde noch archeologische sporen, noch archeologische vondsten op.

Dit maakt dat het archeologisch potentieel van het onderzoeksgebied als laag kan worden ingeschat. De kosten voor de uitvoer van verder onderzoek wegen dan ook niet op tegen de baten.

Er wordt dan ook **geen verder onderzoek** geadviseerd er wordt bijgevolg geen *Programma van Maatregelen* opgemaakt.

Hierbij kan opgemerkt worden dat in een oostelijke zone van 1569 m² de aanwezigheid van (proto-)historische resten op basis van het uitgevoerd onderzoek niet uitgesloten kan worden. Gezien deze zone conform de voorwaarden in de bouwvergunning echter niet grootschalig verstoord zal worden tijdens de geplande werken, is er hier hoogstwaarschijnlijk geen impact op het potentieel aanwezige archeologische bodemarchief.

Dat er geen verder archeologisch onderzoek nodig is, neemt niet weg dat de aannemer/uitvoerder van de werken gehouden blijft aan de meldingsplicht van archeologische vondsten moesten deze toch worden aangetroffen. De context zit vervat in artikel 5.1.4 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. De vinder is verplicht om de vondst binnen de drie dagen te melden aan het agentschap Onroerend Erfgoed en beschermt de vondst en haar vindplaats tot tien dagen na het vinden.

BIBLIOGRAFIE

BEERTEN, K. (2005) *Toelichting bij de Quartair geologische kaart. Kaartblad 26 Rekem*, Brussel.

CLAESSEN J., VAN GENECHTEN B., VERBEELEN G., DIRIX E. & PIL N. (2017) Archeologienota Genk – Wiemesmeerstraat, (*ARCHEBO rapport 2017A156*), Kortenaken.

CGP: Code van goede praktijk voor de uitvoering van en rapportering over archeologisch vooronderzoek en archeologische opgravingen en het gebruik van metaaldetectoren, versie 4.0.

DE CLERCQ W., BASTIAENS W., DEFORCE K., DESENDER K., ERVYNCK A., GELORINI V., HANECA K., LANGOHR R. EN VAN PETEGEM A. (2001) Waarderend en preventief archeologisch onderzoek op de Axxes-locatie te Merelbeke (prov. Oost-Vlaanderen): een grafheuvel uit de Bronstijd en een nederzetting uit de Romeinse periode, *Archeologie in Vlaanderen* VIII, 123 – 164.

DE GEYTER G. (2001) *Toelichting bij de geologische kaart van België. Kaartblad 26 Rekem*, Brussel.

HABEX, J. EN REULENS K. (s.d.) *Genk - Gisteren en vandaag*.

HANECA, K., DEBRUYNE S., VANHOUTTE S. EN ERVYNCK A. (2016) Archeologisch vooronderzoek met proefsleuven. Op zoek naar een optimale strategie. (Onderzoeksrapport 48, OE), Brussel.

TOL A.J., VERHAGEN J.W.H.P. & VERBRUGGEN M. (2012) *Leidraad inventariserend veldonderzoek. Deel: karterend booronderzoek versie 2.0*.

VAN RANST E. EN SYS C. (2000) *Eenduidige legende voor de digitale bodemkaart van Vlaanderen*, Gent.

VERHAGEN, J.W.H.P., RENSINK E., BATS M. & CROMBÉ PH. (2011) Optimale strategieën voor het opsporen van Steentijdvindplaatsen met behulp van booronderzoek. Een statistisch perspectief (*Rapportage Archeologische Monumentenzorg* 197).

VERHOEVEN M., ELLENKAMP G.R. & KEIJERS D.M.G. (2010) Een archeologische verwachtings –en beleidsadvieskaart voor de gemeente Echt-Susteren. Deelrapport II: Landschap en archeologie, *RAAP-rapport* 1951, 87 en 101.

WESEMAEL E., DE LANGHE H. (2018), Archeologienota Genk, Mondeolaan Nieuwbouw van een bedrijfshal (*Aron-rapport* 668), Tongeren.

Websites:

cartoweb.be

dov.vlaanderen.be

klip.vlaanderen.be

<http://cai.onroenderfgoed.be>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1024695¶m=inhoud&ref=search>

<http://codex.vlaanderen.be/Zoeken/Document.aspx?DID=1023317¶m=inhoud&ref=search>

<https://geo.onroenderfgoed.be/>

<https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten>

<https://inventaris.onroerendergoed.be/thesaurus>

https://www.onroerendergoed.be/assets/files/content/images/Code_van_Goede_Praktijk.pdf

https://www.onroerendergoed.be/assets/files/projects/downloads/Begrippenlijst_feb2013.pdf

https://www.onroerendergoed.be/assets/files/news/downloads/stroomschema_stedenbouwkundig-verkaveling_v7.pdf

<http://www.biodiversiteitlimburg.be/02-HogeKempen.pdf>

www.cartesius.be

www.geopunt.be

www.ngi.be

www.onroerendergoed.be/assets/files/content/downloads/140915_LV_RWO_Brochure_regelgeving.pdf

